

4
OPATRENIE
Národnej banky Slovenska
z 31. marca 2015

o ďalších druhoch rizík, o podrobnostiach o systéme riadenia rizík banky a pobočky zahraničnej banky a ktorým sa ustanovuje čo sa rozumie náhlou a neočakávanou zmenou úrokových mier na trhu

Národná banka Slovenska podľa § 27 ods. 14 písm. a) a d) a § 33 ods. 3 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) ustanovuje:

§ 1

Na účely tohto opatrenia sa rozumie

- a) kompetentným útvarom organizačný útvar banky alebo pobočky zahraničnej banky (ďalej len „banka“), výbor pre riadenie rizík alebo výbor pre audit podľa § 27 ods. 3 zákona alebo zamestnanec banky, ktorý vykonáva funkciu v procese riadenia rizík,
- b) zodpovedným zamestnancom zamestnanec banky, ktorého činnosť má alebo môže mať konkrétny vplyv na riziko, ktorému sa vystavuje banka, alebo ktorý sa zúčastňuje na procese riadenia rizika,
- c) identifikáciou rizika identifikácia faktorov, ktoré ovplyvňujú možnú stratu v obchodoch banky, jej činnostiach, procesoch a systémoch,
- d) meraním rizika výpočet alebo odhad hodnoty identifikovaného rizika zvolenou metódou a postupom; meranie rizika spravidla zahŕňa stresové testovanie a spätné testovanie,
- e) sledovaním rizika porovnávanie nameraných hodnôt rizika s hodnotami určenými bankou, najmä formou limitov a priebežná kontrola dodržiavania určených limitov,
- f) zmiernením rizika uzatváranie obchodov banky alebo výkon jej činností, ktoré znižujú hodnotu vystavenia sa riziku,
- g) spätným testovaním proces porovnávanie bankou nameranej hodnoty rizika s realizovanými stratami vyplývajúcimi z tohto rizika,
- h) stresovým testovaním proces identifikácie zväčša málo pravdepodobných, ale reálne možných udalostí, ktoré môžu mať mimoriadne nepriaznivý vplyv na finančné zdravie banky a vhodná kvantifikácia tohto vplyvu; stresové testovanie sa spravidla skladá z vytvorenia stresových scenárov a z hodnotenia ich vplyvu na náklady a výnosy alebo zisk,
- i) hlavnou menou mena, v ktorej má banka objemovo významné súvahové pozície alebo obchodné pozície, ktoré vyplývajú z položiek nevidovaných v súvahe,
- j) reziduálnym rizikom riziko vyplývajúce z toho, že uznané postupy na zmiernenie kreditného rizika, ktoré používa banka, sú menej účinné než banka očakávala,
- k) rizikom koncentrácie riziko vyplývajúce z koncentrácie obchodov banky voči osobe, skupine hospodársky spojených osôb, štátu, zemepisnej oblasti, hospodárskemu odvetviu alebo riziko vyplývajúce z postupov na zmiernenie kreditného rizika,

- l) sekuritizačným rizikom riziko vyplývajúce z toho, že banka sa v súvislosti s komplexnými obchodnými záväzkovými vzťahmi v oblasti sekuritizácie nachádza v pozícii investora, originátora alebo sponzora,¹⁾
- m) rizikom spojeným so zaťaženosťou aktív riziko vyplývajúce z vyššej miery zaťažnosti aktív v dôsledku ich poskytnutia ako zabezpečenia pohľadávky pri financovaní sa banky, ako aj riziko spojené s inými druhmi obchodov vyžadujúcimi poskytnutie zabezpečenia pohľadávky, vrátane rizika spojeného s riadením zabezpečenia pohľadávky,
- n) obchodnou líniou skupina podobných činností banky podľa povahy a charakteru vykonávaných obchodov.

§ 2

(1) Systém riadenia rizík zahŕňa

- a) vytvorenie predpokladov pre riadenie rizík, najmä
 1. vypracovanie stratégie riadenia rizík podľa § 4,
 2. zabezpečenie organizácie riadenia rizík podľa § 5, ktorá zodpovedá rozsahu a zložitosti činností banky a umožňuje realizovať prijatú stratégiu riadenia rizík,
 3. vytvorenie informačného systému podľa § 7,
 4. vytvorenie primeraného systému uzatvárania obchodov a vypracovanie vnútorných predpisov podľa § 8,
 5. vytvorenie systému pre zavedenie nových druhov obchodov podľa § 9,
- b) identifikáciu, meranie, sledovanie a zmierňovanie rizík, najmä určenie
 1. metód pre identifikáciu rizík,
 2. metód na meranie rizík, ktoré zodpovedajú rozsahu a zložitosti činností banky,
 3. metód na určenie limitov a na sledovanie rizík,
 4. obchodov, činností a postupov pre zmierňovanie rizika,
- c) vytvorenie primeraného systému vnútornej kontroly podľa § 10,
- d) vytvorenie systému hodnotenia primeranosti vnútorného kapitálu podľa § 27 ods. 7 zákona.

(2) Na systém riadenia rizika likvidity sa vzťahuje osobitný predpis.²⁾

(3) Na pobočku zahraničnej banky sa nevzťahujú tie ustanovenia odseku 1, ktorých plnenie preukázateľne zabezpečuje zahraničná banka.

§ 3

(1) Náhlou a neočakávanou zmenou úrokových mier na trhu sa rozumie posun výnosovej krivky smerom nahor alebo nadol minimálne o 200 bázických bodov.

¹⁾ Čl. 4 ods. 1 body 13 a 14 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 575/2013 z 26. júna 2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti a o zmene nariadenia (EÚ) č. 648/2012 (Ú. v. EÚ L 176, 27. júna 2013) v platnom znení.

²⁾ Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 18/2008 o likvidite bánk a pobočiek zahraničných bánk a o postupe riadenia rizika likvidity bánk a likvidity pobočiek zahraničných bánk a o zmene opatrenia Národnej banky Slovenska č. 11/2007 o predkladaní výkazov, hlásení a iných správ bankami, pobočkami zahraničných bánk, obchodníkmi s cennými papiermi a pobočkami zahraničných obchodníkov s cennými papiermi na účely vykonávania dohľadu a na štatistické účely (oznámenie č. 423/2008 Z. z.) v znení neskorších predpisov.

(2) Výnosovou krivkou sa rozumie graf znázorňujúci výnosy do splatnosti finančných nástrojov v príslušnom obchodnom dni v závislosti od ich zostatkovej doby splatnosti, poskytujúci informácie o časovej štruktúre úrokových mier.

§ 4

(1) Stratégia riadenia rizík je dokument alebo súbor dokumentov schvaľovaný a prehodnocovaný štatutárnym orgánom banky, ktorý obsahuje hlavné ciele a zásady používané bankou pri riadení rizík najmä

- a) bankou používané podrobnejšie definície rizika,
- b) dlhodobé ciele banky v oblasti vystavenia sa riziku, najmä
 1. akceptovateľnú mieru rizika,
 2. očakávané dôsledky vyplývajúce z vystavenia sa akceptovateľnej miere rizika,
- c) zásady pre výber metódy identifikácie, merania, sledovania a zmierňovania rizík, vo všetkých dôležitých druhoch obchodov, činností, procesov a systémov banky,
- d) typy limitov, ktoré bude banka používať a zásady pre výber a určenie ďalších limitov,
- e) objem vnútorného kapitálu vyčleneného na krytie rizika a zásady pre určenie primeranej výšky vnútorného kapitálu,
- f) zásady na vykonávanie nových druhov obchodov,
- g) zásady pre organizáciu riadenia rizík.

(2) Stratégia riadenia kreditného rizika zahŕňa najmä

- a) ciele banky v oblasti riadenia kreditného rizika,
- b) akceptovateľnú mieru kreditného rizika,
- c) akceptovateľnú mieru rizika koncentrácie,
- d) akceptovateľnú mieru rizika voči osobám podľa § 35 ods. 4 a 5 zákona,
- e) druhy obchodov a činností, ktorými sa banka vystavuje kreditnému riziku,
- f) ciele banky v oblasti poskytovania úverov, najmä
 1. druhy úverov, ktoré má banka zámer poskytovať,
 2. hlavné kritériá banky pre poskytovanie úverov,
 3. cieľové hospodárske odvetvia, zemepisné oblasti a skupiny klientov,
 4. očakávanú kvalitu úverov,
 5. očakávaný vývoj objemu úverov,
 6. očakávané výnosy z úverov a akceptovateľnú mieru rizika vo vzťahu k výnosom z úverov,
- g) metódy pre meranie, sledovanie a zmierňovanie kreditného rizika,
- h) typy limitov, ktoré bude banka používať pre riadenie kreditného rizika a zásady pre výber a určenie ďalších limitov,
- i) rozdelenie zodpovedností pri riadení kreditného rizika.

(3) Stratégia riadenia trhového rizika zahŕňa najmä

- a) ciele banky v oblasti riadenia trhového rizika,
- b) akceptovateľnú mieru trhového rizika a hlavných zložiek trhového rizika,
- c) druhy obchodov a činností, ktorými sa banka vystavuje trhovému riziku,
- d) metódy pre meranie, sledovanie a zmierňovanie trhového rizika,
- e) zásady a metódy pre oceňovanie obchodných pozícií,
- f) typy limitov, ktoré bude banka používať pre riadenie trhového rizika a zásady pre výber a určenie ďalších limitov,
- g) rozdelenie zodpovedností pre riadenie trhového rizika,

- h) zásady pre zaradovanie obchodných pozícií do obchodnej knihy a bankovej knihy vrátane zoznamu obchodov zaradovaných do obchodnej knihy, ktoré banka považuje štandardne za obchodné pozície.

(4) Stratégia riadenia operačného rizika zahŕňa najmä

- a) ciele banky v oblasti riadenia operačného rizika,
- b) zásady pre určovanie a zatriedovanie udalostí operačného rizika v súlade s definíciou operačného rizika,
- c) vymedzenie významných zdrojov operačného rizika, ktorým je banka vystavená,
- d) metódy identifikácie, odhadu, sledovania a zmierňovania operačného rizika,
- e) rozdelenie zodpovedností pre riadenie operačného rizika.

§ 5

(1) Organizácia riadenia rizík zahŕňa najmä

- a) zabezpečenie implementácie stratégie riadenia rizík,
- b) vytvorenie organizačnej štruktúry, ktorá umožňuje realizovať schválenú stratégiu riadenia rizík,
- c) zapojenie zodpovedných zamestnancov a kompetentných útvarov do procesu riadenia rizík,
- d) organizačné a personálne oddelenie činností a zodpovedností kompetentných útvarov tak, aby bolo v najväčšej možnej miere zamedzené konfliktom záujmov, najmä oddelenie obchodných činností od činností spojených s vysporiadaním obchodov a od činností spojených s riadením rizík pre jednotlivé riziká najmä pre kreditné riziko a trhovú riziko,
- e) zabezpečenie dostatočných zdrojov potrebných na realizáciu schválenej stratégie riadenia rizík, najmä finančných zdrojov a dostatočný počet kvalifikovaných zamestnancov a ich zastupiteľnosť,
- f) zabezpečenie súladu medzi motiváciou zamestnancov, odmeňovaním zamestnancov a stratégiou riadenia rizík,
- g) vytvorenie primeraných informačných tokov podľa § 6,
- h) vytvorenie, prehodnocovanie a periodické testovanie postupu riadenia rizík pre prípad zlyhania informačného systému,
- i) primerané oboznámenie zodpovedných zamestnancov banky so schválenou stratégiou riadenia rizík v banke.

(2) Oddelenie obchodných činností od činností spojených s riadením rizík podľa odseku 1 písm. d) sa zabezpečí až po najvyššiu riadiacu úroveň.

(3) Obchodnou činnosťou sa na účely organizačného a personálneho oddelenia činností rozumie uzatváranie obchodov a vykonávanie činností, pri ktorých sa banka vystavuje riziku.

(4) Na účely riadenia kreditného rizika sa v banke oddelene vykonávajú činnosti spojené s

- a) vysporiadaním obchodu, ktorými sa rozumejú najmä
 1. kontrola náležitostí uzatvoreného obchodu,
 2. kontrola splnenia podmienok pre čerpanie peňažných prostriedkov,
 3. čerpanie úveru alebo finančné vysporiadanie iného obchodu ako je úver,
 4. vystavenie účtovných dokladov a zaúčtovanie obchodu,

5. vypracovanie a vedenie zmluvnej dokumentácie,
 6. sledovanie plnenia zmluvných podmienok,
- b) riadením kreditného rizika, ktorými sa rozumejú najmä
1. schvaľovanie limitov pre obchody, ktorými sa banka vystavuje kreditnému riziku a kontrola ich dodržiavania,
 2. analýza ekonomickej situácie klienta alebo inej zmluvnej strany,
 3. schvaľovanie metód a postupov pre riadenie kreditného rizika,
 4. zatriedňovanie a oceňovanie majetku, záväzkov a zabezpečenia pohľadávky,
 5. navrhovanie zdrojov krytia identifikovaného kreditného rizika a predpokladaných strát,
 6. vymáhanie nesplácaných pohľadávok,
 7. identifikácia, meranie, sledovanie a zmiernovanie kreditného rizika,
 8. spracovávanie a poskytovanie informácií o kreditnom riziku pre potreby riadenia a rozhodovania.

(5) Na účely riadenia trhového rizika pri obchodovaní s finančnými nástrojmi peňažného trhu a finančnými nástrojmi kapitálového trhu sa v banke oddelene vykonávajú činnosti spojené s

- a) vysporiadaním obchodu, ktorými sa rozumejú najmä
1. kontrola náležitostí uzatvoreného obchodu,
 2. zaslanie a prijímanie potvrdení k uzatvorenému obchodu,
 3. finančné a majetkové vysporiadanie obchodu,
 4. vystavenie účtovných dokladov a zaúčtovanie obchodu,
- b) riadením trhového rizika, ktorými sa rozumejú najmä
1. schvaľovanie limitov pre obchody, ktorými sa banka vystavuje trhovému riziku a kontrola ich dodržiavania,
 2. schvaľovanie metód a postupov pre riadenie trhového rizika,
 3. schvaľovanie metód, postupov a modelov pre oceňovanie obchodných pozícií, pri ktorých vzniká trhové riziko,
 4. oceňovanie obchodných pozícií, pri ktorých vzniká trhové riziko,
 5. identifikácia, meranie, sledovanie a zmiernovanie trhového rizika,
 6. spracovávanie a poskytovanie informácií o trhovom riziku pre potreby riadenia a rozhodovania.

(6) Na účely riadenia operačného rizika sa v banke oddelene vykonávajú činnosti útvaru vnútornej kontroly a vnútorného auditu od činností spojených s riadením operačného rizika, ktorými sa rozumejú najmä

- a) schvaľovanie metód a postupov pre riadenie operačného rizika,
- b) identifikácia, odhad a sledovanie operačného rizika,
- c) zatriedňovanie udalostí operačného rizika,
- d) prijímanie opatrení na zmiernovanie operačného rizika,
- e) spracovávanie a poskytovanie informácií o operačnom riziku pre potreby riadenia a rozhodovania.

§ 6

Primerané informačné toky pre riadenie rizík zahŕňajú najmä

- a) poskytovanie pravidelných a mimoriadnych informácií štatutárnemu orgánu a kompetentným útvarom o miere rizika, ktorému je banka vystavená, v takej periodicite,

aktuálnosti a detailnosti, aby umožňovali efektívne riadenie rizík s významným vplyvom na finančné zdravie banky, aby umožňovali najmä

1. zhodnotiť úroveň a trendy vo vývoji rizika,
 2. porovnať riziko s predpokladanými výnosmi,
 3. overiť, či miera rizika je v súlade s určenými limitmi,
 4. zhodnotiť, či banka má ekonomický kapitál na krytie rizika v súlade so schválenou stratégiou,
 5. zhodnotiť platnosť, vhodnosť a splnenie predpokladov použitých pri meraní rizika,
 6. zhodnotiť výsledky stresového testovania a spätného testovania,
- b) dostupnosť aktuálnych a spoľahlivých informácií potrebných pre riadenie rizika pre všetkých zodpovedných zamestnancov banky,
- c) zabezpečenie vzájomnej komunikácie medzi zodpovednými zamestnancami banky a kompetentnými útvarmi,
- d) pravidelné vyhodnocovanie informácií o miere rizika štatutárnym orgánom a následné informovanie zodpovedných zamestnancov banky a kompetentných útvarov o zmenách v procese riadenia rizík.

§ 7

(1) Na účely riadenia rizík sa v banke zabezpečuje vytvorenie informačného systému, ktorý zodpovedá rozsahu a zložitosti činností banky a umožňuje najmä

- a) na rôznej úrovni agregácie
1. zber informácií o riziku,
 2. meranie jednotlivých rizík alebo skupín rizík,
 3. porovnávanie dosiahnutých hodnôt miery rizika s určenými limitmi,
 4. preverovanie súladu reálneho vývoja miery rizika s očakávanou mierou rizika,
- b) správne oceňovanie obchodných pozícií,
- c) zabezpečenie primeraných informačných tokov súvisiacich s riadením rizika pre zodpovedných zamestnancov banky.

(2) Rôznou úrovňou agregácie sa rozumie spájanie údajov podľa vybraných kritérií, najmä pre jednotlivé riziká, zemepisné oblasti, meny, organizačné útvary banky, portfóliá banky, druhy obchodov a zmluvné strany.

§ 8

(1) Na účely riadenia rizík sa v banke vytvára primeraný systém uzatvárania obchodov a vykonávania činností v súlade so schválenou stratégiou riadenia rizík a zvolenými metódami identifikácie, merania, sledovania a zmiernovania rizík.

(2) Systém uzatvárania obchodov a vykonávania činností a postup pre identifikáciu, meranie, sledovanie a zmiernovanie rizík je súčasťou vnútorných predpisov banky podľa § 27 ods. 2 zákona a v súlade so schválenou stratégiou riadenia rizík.

§ 9

Na účely riadenia rizík sa v banke zavedie postup pre schválenie a zaradenie nových druhov obchodov do systému riadenia rizík banky, ktorý zahŕňa najmä

- a) popis nového druhu obchodu a činnosti súvisiace s týmto obchodom,

- b) identifikáciu rizikových faktorov obchodu,
- c) analýzu dopadov navrhovaného obchodu na banku,
- d) zavedenie postupov, ktoré budú používané na meranie, sledovanie a kontrolu rizík spojených s navrhovaným obchodom,
- e) hodnotenie pripravenosti jednotlivých kompetentných útvarov na zavedenie nového druhu obchodu,
- f) začlenenie obchodu do informačného systému.

§ 10

- (1) Primeraný systém vnútornej kontroly v oblasti riadenia rizík zahŕňa najmä
- a) vytvorenie zodpovedajúceho kontrolného prostredia pri vykonávaní činností v banke, najmä
 1. kontrolné činnosti a mechanizmy vykonávané predstavenstvom banky alebo vedúcim pobočky zahraničnej banky,
 2. kontrolnú činnosť vykonávanú vedúcimi zamestnancami banky na nižších stupňoch riadenia,
 3. kontrolnú činnosť vykonávanú zamestnancami banky ako súčasť ich povinností a zodpovedností,
 - b) pravidelné overovanie funkčnosti systému riadenia rizík útvarom vnútornej kontroly a vnútorného auditu banky a vyhodnocovanie účinnosti systému vnútornej kontroly.

(2) Systém vnútornej kontroly v oblasti riadenia rizík v prípade zistenia nedostatkov zabezpečuje

- a) informovanie kompetentných útvarov a vedúcich zamestnancov banky zodpovedných za riadenie jednotlivých druhov rizík o zistených nedostatkoch,
- b) prijatie a vykonanie zodpovedajúcich opatrení na nápravu,
- c) včasné vykonanie nevyhnutných úprav systému riadenia rizík.

§ 11

(1) Vytvorenie primeraného systému uzatvárania obchodov na účely riadenia kreditného rizika zahŕňa pre

- a) poskytovanie úverov najmä
 1. vymedzenie štátov a mien, zemepisných oblastí, hospodárskych odvetví a zmluvných strán, s ktorými je možné uzatvárať úverové obchody,
 2. zavedenie a zabezpečenie dodržiavania pravidiel pre schvaľovanie úverových obchodov, ktoré obsahujú najmä
 - 2a. skúmanie účelu uzatváraného obchodu,
 - 2b. analýzu ekonomickej situácie klienta pred uzatvorením obchodu a počas trvania obchodu,
 - 2c. analýzu hospodárskeho odvetvia klienta a jeho postavenie v rámci tohto odvetvia,
 - 2d. posúdenie kvality, dostatočnosti a vymáhateľnosti zabezpečenia pohľadávky,
 - 2e. analýzu zdroja splácania,
 - 2f. určenie podmienok pre uzatvorenie obchodu a pre splácanie pohľadávky, ktorá uzatvorením obchodu vznikne,
 - 2g. pravidlá pre zmenu dohodnutých podmienok obchodu,

- 2h. požiadavky na predkladanie podkladov od klienta podľa druhu obchodu a typu zmluvnej strany,
- 2i. pravidlá pre vykonávanie obchodov s osobami s osobitným vzťahom k banke a identifikáciu takého vzťahu,
- 2j. pravidlá pre vykonávanie obchodov s hospodársky spojenými skupinami klientov a identifikáciu takýchto skupín,
3. zavedenie postupov pre zmeny, obnovovanie a refinancovanie úverov,
- b) obchodovanie s finančnými nástrojmi peňažného trhu, finančnými nástrojmi kapitálového trhu a sekuritizačné pozície, pri ktorých vzniká kreditné riziko, najmä
 1. vymedzenie druhov finančných nástrojov, s ktorými je možné obchodovať,
 2. zavedenie pravidiel pre uzatváranie obchodov, ktoré obsahujú najmä
 - 2a. limity menovitých hodnôt, do ktorých sú príslušní zamestnanci oprávnení uzatvárať obchody podľa ich druhov, alebo iné obmedzenia ich činností súvisiacich s vykonávaním týchto obchodov,
 - 2b. postup, v prípade zmeny alebo zrušenia uzatvoreného obchodu,
 - 2c. určenie osôb, ktoré môžu povoliť zamestnancom výnimku z obmedzení a postupov podľa bodov 2a a 2b, určenie podmienok, za akých môžu tieto osoby povoliť výnimku a určenie prípadov, kedy môže zamestnanec žiadať takúto výnimku,
 3. požiadavku na vyhotovenie písomného alebo zvukového záznamu z dojednávania a uzatvorenia obchodu,
 4. požiadavku na uloženie záznamov uvedených v treťom bode mimo organizačného útvaru, ktorý uzatvára obchody, najmenej na dobu, kým nezaniknú záväzky a pohľadávky banky z obchodov, ktoré sú zaznamenané, a to tak, aby sa zabránilo neoprávnenej manipulácii.

(2) Na účely riadenia kreditného rizika, vnútorné predpisy banky v podľa § 27 ods. 2 zákona a v súlade so schválenou stratégiou riadenia kreditného rizika obsahujú aj

- a) kompetencie pre uzatváranie a schvaľovanie jednotlivých druhov obchodov, pri ktorých vzniká kreditné riziko, pre schvaľovanie limitov, pre povoľovanie výnimiek zo schválených limitov a postup pri prekročení limitov,
- b) spôsob spolupráce a popis informačných tokov medzi organizačnými útvarmi, ktoré vykonávajú obchodné činnosti, činnosti spojené s vysporiadávaním obchodov a činnosti spojené s riadením kreditného rizika,
- c) postup pre vykonávanie správy obchodov, pri ktorých vzniká kreditné riziko a pravidlá pre tvorbu zdrojov krytia identifikovaného rizika,
- d) minimálny rozsah informácií v spise obchodného prípadu pre obchody, pri ktorých vzniká kreditné riziko,
- e) postup pre vymáhanie nesplácaných pohľadávok,
- f) postup pre oceňovanie zabezpečenia pohľadávok,
- g) požiadavky na pravidelné a podrobné informácie o kreditnom riziku určené pre štatutárnemu orgánu a ostatným zodpovedným zamestnancom banky,
- h) kontrolné činnosti pri uzatváraní obchodov a vykonávaní činností, pri ktorých sa banka vystavuje riziku.

(3) Systém merania kreditného rizika zavedený v banke má zodpovedať rozsahu a zložitosti činností banky a má najmä

- a) zabezpečovať meranie kreditného rizika vo všetkých obchodoch a činnostiach, v ktorých bolo kreditné riziko identifikované,

- b) zaznamenávať všetky uzatvorené obchody správne a včas,
- c) umožňovať zachytávanie všetkých významných zdrojov kreditného rizika v aktívach a pasívach banky,
- d) vyhodnocovať dopad zmien rizikových faktorov na náklady a výnosy banky ako aj na hodnotu aktív a pasív banky,
- e) umožňovať meranie kreditného rizika zvolenou metódou v súlade so stratégiou banky,
- f) umožňovať meranie kreditného rizika v jednotlivých obchodoch, skupinách hospodársky spojených osôb, v jednotlivých portfóliách banky, hospodárskych odvetviach, zemepisných oblastiach a štátoch a menách,
- g) umožňovať meranie kreditného rizika tak, aby jeho hodnoty bolo možné porovnávať s určenými limitmi za všetky obchodné útvary.

(4) Pri výbere metódy merania kreditného rizika sa zohľadňuje najmä

- a) druh obchodu a podmienky obchodu,
- b) objem obchodu až do jeho splatenia,
- c) spôsob a výška zabezpečenia obchodu až do jeho splatenia,
- d) ekonomická situácia dlžníka alebo inej zmluvnej strany až do splatenia obchodu,
- e) externý úverový rating, ak je k dispozícii.

(5) Na účely sledovania kreditného rizika sa v banke zabezpečuje najmä

- a) určenie limitov a sledovanie obchodných pozícií podľa
 1. druhu obchodu,
 2. zmluvnej strany na úrovni jednotlivého dlžníka a na úrovni individuálneho úveru,
 3. skupiny hospodársky spojených osôb,
 4. hospodárskeho odvetvia,
 5. zemepisnej oblasti a štátu,
 6. meny,
- b) súlad interných limitov banky so všetkými limitmi a obmedzeniami obozretného podnikania,
- c) vytvorenie systému priebežnej kontroly dodržiavania určených limitov,
- d) určenie pravidiel a postupov pre prípad prekročenia limitov a pre povolenie výnimiek z určených limitov,
- e) informovanie kompetentných útvarov o miere kreditného rizika a prekročení limitov,
- f) určenie zodpovedných zamestnancov banky za sledovanie kvality každého úveru a sledovanie každého zabezpečenia úveru,
- g) sledovanie vývoja každého obchodu v rámci celého portfólia banky tak, aby bola zabezpečená identifikácia a informovanie o možných problémových úveroch a iných obchodoch banky, ktoré zahŕňa najmä
 1. informácie o aktuálnom finančnom stave dlžníka alebo zmluvnej strany,
 2. sledovanie dodržiavania záväzkov dlžníka alebo zmluvnej strany a informácie o omeškaniach v zmluvných splátkach,
 3. aktuálne ocenenie zabezpečenia úveru,
 4. včasné zatriedenie a ocenenie problémových úverov a iných obchodov,
- h) sledovanie vývoja celkového zloženia a kvality portfólií banky primerane rozsahu a zložitosti činností banky.

(6) Na účely zmierňovania kreditného rizika sa v banke zabezpečuje najmä

- a) určenie pravidiel pre prijateľnosť rôznych druhov zabezpečenia a zabezpečovacích obchodov,

- b) určenie postupov pravidelného oceňovania zabezpečenia pohľadávky,
- c) určenie postupov na zaistenie súčasnej a budúcej vymáhateľnosti zabezpečenia pohľadávky,
- d) určenie postupov pre identifikáciu rizík vznikajúcich pri zmiernovaní kreditného rizika najmä
 - 1. trhového rizika súvisiaceho s ocenením predmetu zabezpečenia pohľadávky,
 - 2. operačného rizika súvisiaceho s vymáhaním predmetu zabezpečenia pohľadávky,
 - 3. kreditného rizika súvisiaceho s ručiteľom,
 - 4. právneho rizika súvisiaceho s nesprávnou alebo neúplnou dokumentáciou k zabezpečeniu pohľadávky,
- e) pravidelné vyhodnocovanie účinnosti zabezpečenia pohľadávky alebo zabezpečovacích obchodov a na základe jeho výsledkov zmeny v použití zabezpečenia pohľadávky alebo zabezpečovacích obchodov,
- f) pravidelné informovanie zodpovedných zamestnancov o výsledkoch vyhodnocovania účinnosti zabezpečenia pohľadávky a zabezpečovacích obchodov.

§ 12

(1) Vytvorenie primeraného systému uzatvárania obchodov s finančnými nástrojmi peňažného trhu a finančnými nástrojmi kapitálového trhu, pri ktorých vzniká trhové riziko, zahŕňa najmä

- a) vymedzenie druhov finančných nástrojov, s ktorými je možné obchodovať,
- b) zavedenie pravidiel pre uzatváranie obchodov, ktoré obsahujú najmä
 - 1. limity menovitých hodnôt, do ktorých sú príslušní zamestnanci oprávnení uzatvárať obchody podľa ich druhov alebo iné obmedzenia ich činností súvisiacich s vykonávaním týchto obchodov,
 - 2. postup, v prípade zmeny alebo zrušenia uzatvoreného obchodu,
 - 3. určenie osôb ktoré môžu povoliť zamestnancom výnimku z obmedzení a postupov podľa bodov 1 a 2, určenie podmienok za akých môžu tieto osoby povoliť výnimku a určenie prípadov, kedy môže zamestnanec žiadať takúto výnimku,
- c) požiadavku na vyhotovenie písomného záznamu alebo zvukového záznamu z dojednávania a uzatvorenia obchodu,
- d) požiadavku na uloženie záznamov uvedených v písmene c) mimo organizačného útvaru, ktorý uzatvára obchody, najmenej na dobu, kým nezaniknú záväzky a pohľadávky banky z obchodov, ktoré sú zaznamenané, a to tak, aby sa zabránilo neoprávnenej manipulácii.

(2) Na účely riadenia trhového rizika, vnútorné predpisy banky podľa § 27 ods. 2 zákona a v súlade so schválenou stratégiou riadenia trhového rizika obsahujú aj

- a) kompetencie pre uzatváranie a schvaľovanie obchodov, pri ktorých vzniká trhové riziko,
- b) pravidlá pre zaraďovanie obchodov do bankovej knihy a obchodnej knihy a možnosti interných obchodov zaznamenaných v bankovej knihe alebo obchodnej knihe,
- c) postup a kompetencie pre vysporiadavanie obchodov s finančnými nástrojmi,
- d) postup pre monitorovanie cien pri uzatvorení obchodu a ich porovnávanie s trhovými cenami,
- e) spôsob spolupráce a popis informačných tokov medzi organizačnými útvarmi, ktoré vykonávajú obchodné činnosti, činnosti spojené s vysporiadávaním obchodov a činnosti spojené s riadením trhového rizika,
- f) postup pre spätné testovanie a stresové testovanie,

- g) metóda výpočtu rizikovo vážených expozícií používaná bankou pre trhovú riziku pre tie zložky trhového rizika, pri ktorých je možná alternatíva výpočtu,
- h) požiadavky na pravidelné a podrobné informácie o trhovom riziku pre štatutárny orgán a pre ostatných zodpovedných zamestnancov,
- i) kontrolné činnosti pri uzatváraní obchodov a vykonávaní činností, pri ktorých sa banka vystavuje riziku.

(3) Systém merania trhového rizika zavedený v banke má zodpovedať rozsahu a zložitosti činností banky, a má najmä

- a) zaznamenávať všetky uzatvorené obchody správne a včas,
- b) umožňovať zachytávanie všetkých významných zdrojov trhového rizika v aktívach a pasívach banky,
- c) vyhodnocovať dopad zmien trhových rizikových faktorov na náklady a výnosy banky ako aj na hodnotu aktív a pasív banky,
- d) umožňovať meranie trhového rizika zvolenou metódou v súlade so stratégiou banky,
- e) umožňovať správne ocenenie obchodných pozícií,
- f) umožňovať agregáciu jednotlivých obchodných pozícií podľa zvolených kritérií tak, aby agregáciou nedošlo k významnému skresleniu miery rizika, ktorému je banka vystavená,
- g) umožňovať meranie celkovej hodnoty trhového rizika a porovnávanie hodnoty s určenými limitmi,
- h) umožňovať primerané dokumentovanie predpokladov a parametrov merania trhového rizika,
- i) umožňovať meranie úrokového rizika v každej hlavnej mene,
- j) umožňovať zachytávanie základných zdrojov úrokového rizika, najmä
 1. časový nesúlad medzi splatnosťou alebo precenením aktív, pasív a položiek neevidovaných v súvahe,
 2. nedostatočnú koreláciu medzi platenými a získanými úrokovými platbami pre rôzne finančné nástroje s inak podobnými splatnosťami a preceňovaním,
 3. zmeny pri zmene sklonu alebo tvaru výnosovej krivky,
 4. prítomnosť vložených opcií v aktívach, pasívach a v položkách neevidovaných v súvahe, ktoré môžu zmeniť očakávané peňažné toky finančných nástrojov.

(4) Na účely merania trhového rizika sa v banke zabezpečuje najmä

- a) pravidelné vykonávanie spätného testovania,
- b) prehodnocovanie metód a postupov merania trhového rizika na základe výsledkov spätného testovania,
- c) pravidelné vykonávanie stresového testovania,
- d) pravidelné preverovanie platnosti predpokladov stresových scenárov v súlade so zmenou podmienok na trhu alebo v banke,
- e) mimoriadne vykonávanie stresového testovania, a to v prípade vzniku mimoriadnych udalostí, ktoré môžu mať konkrétny vplyv na vystavenie sa banky riziku,
- f) prehodnocovanie určených limitov pre trhovú riziku podľa výsledkov stresového testovania,
- g) informovanie zodpovedných zamestnancov o výsledkoch spätného testovania a stresového testovania.

- (5) Na účely sledovania trhového rizika sa v banke zabezpečuje najmä
- určenie limitu pre mieru trhového rizika a limitu pre jednotlivé zložky trhového rizika; podľa rozsahu činností banky môžu byť určené aj ďalšie limity najmä na jednotlivé portfóliá, druhy obchodov alebo organizačné útvary banky,
 - súlady interných limitov banky so všetkými limitmi a obmedzeniami obozretného podnikania,
 - sledovanie obchodných pozícií, ktorými sa banka vystavuje trhovému riziku najmä podľa
 - druhu finančného nástroja,
 - zmluvnej strany alebo zemepisnej oblasti,
 - meny,
 - vytvorenie systému priebežnej kontroly dodržiavania určených limitov,
 - určenie pravidiel a postupov pre prípad prekročenia limitov a pre povolenie výnimiek z určených limitov,
 - informovanie kompetentných útvarov o miere trhového rizika a prekročení limitov.

- (6) Na účely zmierňovania trhového rizika sa v banke zabezpečuje najmä
- určenie druhov zabezpečovacích obchodov a zabezpečovacích činností pre zmierňovanie trhového rizika,³⁾
 - určenie spôsobu a postupu použitia vybraných zabezpečovacích obchodov a zabezpečovacích činností,
 - pravidelné vyhodnocovanie účinnosti zabezpečovacích obchodov a zabezpečovacích činností a na základe jeho výsledkov zmeny v použití alebo druhoch zabezpečovacích obchodov a zabezpečovacích činností,
 - pravidelné informovanie zodpovedných zamestnancov banky o výsledkoch vyhodnocovania účinnosti zabezpečovacích obchodov a zabezpečovacích činností.

§ 13

- (1) Identifikácia operačného rizika sa v banke zabezpečuje vo všetkých
- druhoch obchodov, ktoré uzatvára,
 - procesoch, ktoré uplatňuje,
 - informačných systémoch, ktoré používa.

- (2) Na účely riadenia operačného rizika identifikácia zahŕňa
- vymedzenie udalostí operačného rizika sledovaných bankou,
 - zatriedovanie udalostí operačného rizika do skupín určených bankou v súlade so stratégiou banky.

- (3) Na účely riadenia operačného rizika, vnútorné predpisy banky podľa § 27 ods. 2 zákona a v súlade so schválenou stratégiou riadenia operačného rizika obsahujú aj
- vypracovanie postupov pre identifikáciu zdrojov operačného rizika v obchodoch, kľúčových činnostiach, procesoch a systémoch,
 - členenie udalostí operačného rizika a ich zatriedovanie,
 - začlenenie sledovania a vyhodnocovania operačného rizika do každodenného výkonu činností v banke,
 - postup pre použitie zmierňovania operačného rizika, najmä pre udalosti operačného rizika s nízkou frekvenciou ale možnými vysokými finančnými stratami pre banku,

³⁾ Čl. 326 až 350 nariadenia (EÚ) č. 575/2013.

- e) vypracovanie zásad a postupu riadenia rizika spojeného s činnosťami zabezpečovanými pre banku dodávateľským spôsobom,
- f) vypracovanie plánov pre nepredvídané udalosti a pre zabezpečenie nepretržitej obchodnej činnosti banky,
- g) pravidelné testovanie a prehodnocovanie plánov pre nepredvídané udalosti tak, aby zodpovedali aktuálnej obchodnej stratégii banky,
- h) spôsob spolupráce a výmenu informácií medzi organizačnými útvarmi, kde vzniklo operačné riziko a organizačným útvarom, ktorý vyhodnocuje operačné riziko za celú banku.

(4) Na účely riadenia operačného rizika sa v banke zavedie systém odhadu operačného rizika, ktorý zodpovedá rozsahu a zložitosti činností banky, a ktorý najmä

- a) umožňuje pravidelné monitorovanie prípadov strát z operačného rizika,
- b) umožňuje zachytávať všetky významné zdroje operačného rizika v obchodoch a činnostiach, pri ktorých sa banka vystavuje riziku,
- c) poskytuje včasné upozornenie na zvýšené riziko budúcich strát na základe číselných ukazovateľov určených bankou.

(5) Na odhad miery operačného rizika sa môže využiť najmä

- a) hodnotenie procesov a činností, pri ktorých sa banka vystavuje riziku voči súboru vymedzených udalostí operačného rizika sledovaných bankou,
- b) mapovanie operačného rizika vznikajúceho v jednotlivých obchodných líniách banky,
- c) sledovanie ukazovateľov operačného rizika, napríklad počet neúspešných obchodov, miera fluktuácie zamestnancov, frekvencia a početnosť chýb,
- d) meranie operačného rizika, napríklad na základe sledovania historických strát z udalostí operačného rizika.

(6) Na účely sledovania operačného rizika sa v banke zabezpečuje najmä

- a) určenie ukazovateľov pre operačné riziko na účely včasného upozornenia o zvýšenom riziku možných strát,
- b) sledovanie udalostí operačného rizika a vyhodnocovanie strát vyplývajúcich z týchto udalostí,
- c) informovanie kompetentných útvarov o miere operačného rizika podľa zvoleného systému hodnotenia operačného rizika a významných udalostiach operačného rizika.

(7) Na účely zmierňovania operačného rizika sa v banke zabezpečuje najmä

- a) určenie postupov pre výber prístupu banky k identifikovanému riziku najmä
 1. zmierňovanie rizika, napríklad poistenie,
 2. znášanie rizika,
 3. zmenšenie rozsahu činností, pri ktorých sa banka vystavuje riziku,
 4. zrušenie činnosti, pri ktorej sa banka vystavuje riziku,
- b) pravidelné vyhodnocovanie prístupov banky k identifikovanému riziku a na základe jeho výsledkov vykonávanie zmien v použití jednotlivých prístupov,
- c) pravidelné informovanie zodpovedných zamestnancov banky o výsledkoch vyhodnocovania prístupu banky k operačnému riziku,
- d) bezpečná, spoľahlivá a plynulá prevádzka informačného systému, najmä sa
 1. vypracuje bezpečnostná politika informačného systému, ktorá určuje ciele v oblasti bezpečnosti informačného systému banky, hlavné zásady a postupy na ich dosiahnutie a zabezpečí dodržiavanie tejto politiky,

2. vytvorí infraštruktúra informačnej bezpečnosti, ktorá predstavuje ciele vytvorené riadiace orgány a pracovné skupiny, ktorých úlohou je riadiť a zaisťovať efektívnu úroveň bezpečnosti informačného systému banky, údajov a informácií,
3. vypracuje analýzu rizík informačného systému, ktorá sa pravidelne prehodnocuje,
4. zabezpečí ochranu informačného systému pred neautorizovaným prístupom a poškodením a ochrana priestorov banky, v ktorých sú umiestnené zariadenia na spracovanie údajov a informácií a informácie a údaje samotné,
5. zabezpečí efektívnu, bezpečnú, spoľahlivú a plynulú prevádzku zariadení na spracovanie informácií,
6. zabezpečí riadenie prístupu osôb k údajom a informáciám banky, prostriedkom na ich spracovanie a sieťovými službami,
7. zabezpečí identifikáciu a vyhodnotenie neautorizovaných aktivít v informačnom systéme banky,
8. zabezpečí kontinuitu funkčnosti a prevádzky informačného systému v prípade veľkých zlyhaní a havárií a za tým účelom sa vypracujú plány obnovy a zálohovania informačného systému.

§ 14

(1) Stratégia riadenia rizika spojeného so zaťaženosťou aktív v banke má zodpovedať obchodnému modelu banky a makroekonomickej situácii banky a zahŕňa najmä

- a) ciele banky v oblasti riadenia rizika spojeného so zaťaženosťou aktív,
- b) vymedzenie významných zdrojov rizika spojeného so zaťaženosťou aktív, ktorým je banka vystavená,
- c) metódy identifikácie, merania, sledovania a zmierňovania rizika spojeného so zaťaženosťou aktív,
- d) rozdelenie zodpovedností pre riadenie rizika spojeného so zaťaženosťou aktív.

(2) Systém merania rizika spojeného so zaťaženosťou aktív má zodpovedať predovšetkým rozsahu získavania zdrojov prostredníctvom zabezpečeného financovania sa a rozsahu iných druhov obchodov spôsobujúcich zaťaženosť aktív, a má umožňovať meranie

- a) výšky aktív, ktoré boli poskytnuté ako zabezpečenie pohľadávky, a to podľa druhu aktíva, vrátane jej vývoja,
- b) objemu zdrojov získaných prostredníctvom zabezpečeného financovania sa a ostatných druhov obchodov, ktoré zvyšujú zaťaženosť aktív, najmä formou požiadaviek na marže pri uzatváraní derivátových obchodov, vrátane jeho vývoja.

(3) Na účely riadenia rizika spojeného so zaťaženosťou aktív, vnútorné predpisy banky podľa § 27 ods. 2 zákona a v súlade so schválenou stratégiou riadenia rizika spojeného so zaťaženosťou aktív obsahujú aj plány pre nepredvídané udalosti a pre zabezpečenie nepretržitej obchodnej činnosti banky. Tieto plány zohľadňujú najmä možný nárast zaťaženia aktív, ktorý by mohol nastať v dôsledku málo pravdepodobných negatívnych zmien zahŕňajúcich znehodnotenie založených aktív, zvýšenie požiadaviek týkajúcich sa marží a zníženie úverového ratingu banky, ak sú tieto stresové scenáre pre banku významné.

(4) Na účely merania rizika spojeného so zaťaženosťou aktív sa v banke zabezpečuje najmä

- a) pravidelné monitorovanie objemu a kreditnej kvality aktív, ktoré nie sú zaťažené, ale môžu byť poskytnuté ako zabezpečenie na účely získania zdrojov formou zabezpečeného

- financovania sa, alebo na účely požiadaviek na zvýšenie marže, vrátane sledovania zmien,
- b) odhad nárastu objemu zaťažených aktív, a to podľa druhu obchodu vyžadujúceho zaťaženie aktív, ak ide o stresové scenáre podľa odseku 3, vrátane sledovania ich vývoja.

(5) Na účely odseku 4 písm. a) sa v banke vytvára a pravidelne prehodnocuje metodika určenia aktív, ktoré môžu byť zaťažené. V tejto metodike sa môže použiť zoznam prípustných aktív na účely získania zabezpečeného financovania sa z Národnej banky Slovenska a Európskej centrálnej banky.

§ 15

(1) Na systém riadenia rizika spojeného s opciami, rizika štátu, rizika koncentrácie, rizika vysporiadania obchodu, právneho rizika, rizika obchodného partnera, sekuritizačného rizika, úrokového rizika, úrokového rizika vyplývajúceho z činnosti mimo obchodnej knihy, akciového rizika, devízového rizika, komoditného rizika, špecifického rizika dlhových finančných nástrojov, špecifického rizika kapitálových nástrojov, všeobecného rizika dlhových finančných nástrojov, všeobecného rizika kapitálových nástrojov, reziduálneho rizika a rizika nadmerného využívania finančnej páky sa primerane vzťahujú ustanovenia § 2 ods. 1.

(2) Ak je niektorým rizikám banka vystavená len z dôvodu svojej účasti v konsolidovanom celku, na riadenie týchto rizík sa primerane vzťahujú ustanovenia § 2 ods. 1.

§ 16

Týmto opatrením sa preberajú právne záväzné akty Európskej únie uvedené v prílohe.

§ 17

Zrušuje sa opatrenie Národnej banky Slovenska č. 13/2010 o ďalších druhoch rizík, o podrobnostiach o systéme riadenia rizík banky a pobočky zahraničnej banky a ktorým sa ustanovuje čo sa rozumie náhlou a neočakávanou zmenou úrokových mier na trhu (oznámenie č. 367/2010 Z. z.).

§ 18

Toto opatrenie nadobúda účinnosť 1. júla 2015.

Jozef Makúch v. r.
guvernér

Vydávajúci útvar: odbor regulácie
oddelenie regulácie bankovníctva
a platobných služieb

tel.: +421 2 5787 3301
fax: +421 2 5787 1118

Príloha k opatreniu č. 4/2015

Zoznam preberaných právne záväzných aktov Európskej únie

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/36/EÚ z 26. júna 2013 o prístupe k činnosti úverových inštitúcií a prudenciálnom dohľade nad úverovými inštitúciami a investičnými spoločnosťami, o zmene smernice 2002/87/ES a o zrušení smerníc 2006/48/ES a 2006/49/ES. (Ú. v. EÚ L 176, 27.6.2013) v znení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/17/EÚ zo 4. februára 2014 (Ú. v. EÚ L 60, 28.2.2014) a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ z 15. mája 2014 (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014).